

Tisková zpráva STEM/MARK, kontakt: Jan Burianec, burianec@stemmark.cz, telefon: 776179823

V Praze, 19. 5. 2023

Vládní balíček je přijímán/nepřijímán a je „nelogický“

Alespoň částečně s ozdravným plánem souhlasí téměř třetina populace. Většina uznává, že je v rámci veřejných financí potřeba šetřit.

Podle většiny lidí měla zůstat jednotná 10% sazba DPH na tiskoviny.

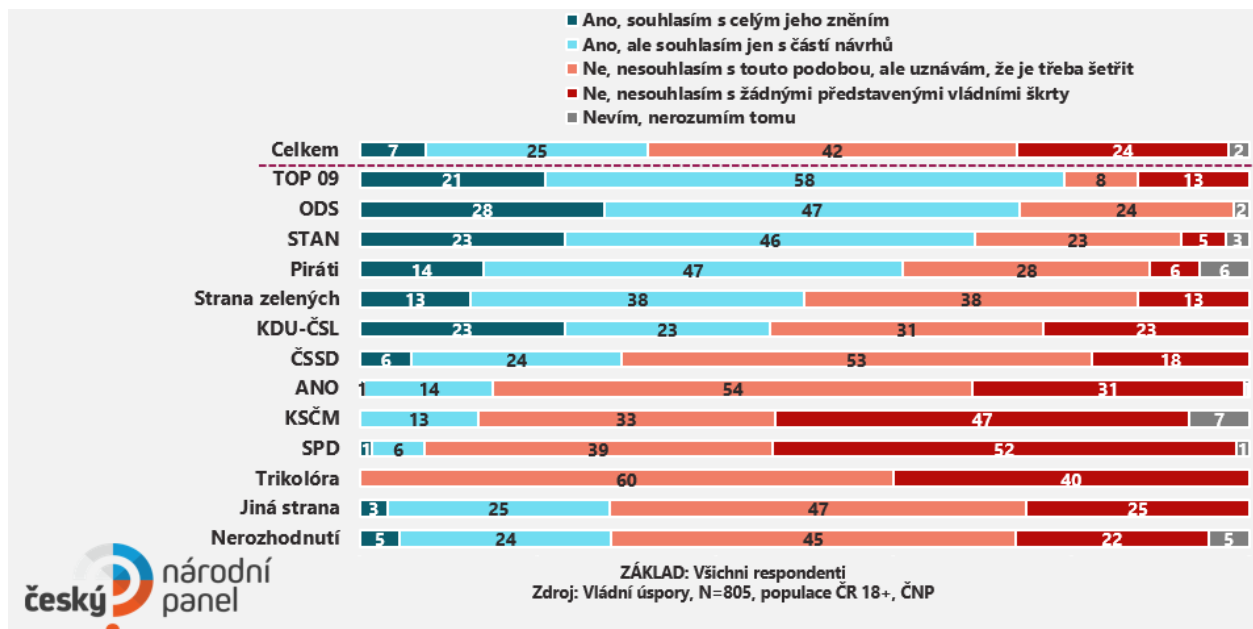
Více než polovina lidí myslí, že aktuálně navržený ozdravný plán je bude něco stát.

Dvě třetiny lidí kritizují nedostatečnou komunikaci vlády.

Průzkum agentury **STEM/MARK** byl realizován v polovině května (pár dní po oznámení vládního ozdravného plánu – Česko ve formě). Cílem šetření bylo zmapovat názory populace ohledně představovaných vládních návrhů k uzdravení veřejných financí. Kolik lidí s těmito návrhy souhlasí? Jaké konkrétní návrhy schvalují a které naopak budí vášně? Kolik procent lidí si myslí, že na ně tato opatření dopadnou negativně? To i mnohé další se dočtete v této tiskové zprávě.

Musíme šetřit, kde ale konkrétně?

Graf 1: Míra souhlasu s ozdravným plánem vlády, tříděno dle aktuální volby do PS (hodnoty v %)



Detailnější seznámení s vládními návrhy úspor (buď viděli přímo čtvrtetní konferenci nebo se podrobněji informovali později) již učinilo 30 % dospělých Čechů. Dalších 56 % to zaznamenalo jen zběžně a 14 % o tom neví. Častěji tato problematika zajímala muže, starší ročníky, lidi s vyšším vzděláním či příjmem, podnikatele a voliče hnutí ANO či ČSSD.

V míře souhlasu s konsolidačním balíčkem už zaznívá větší skepse. Z celým jeho zněním souhlasí jen 8 % lidí, 25 % je pro částečně – tedy s něčím souhlasí, ale někde mají pochybnosti. Nesouhlas s touto podobou vládního balíčku projevil 66 % lidí (zbytek neví nebo

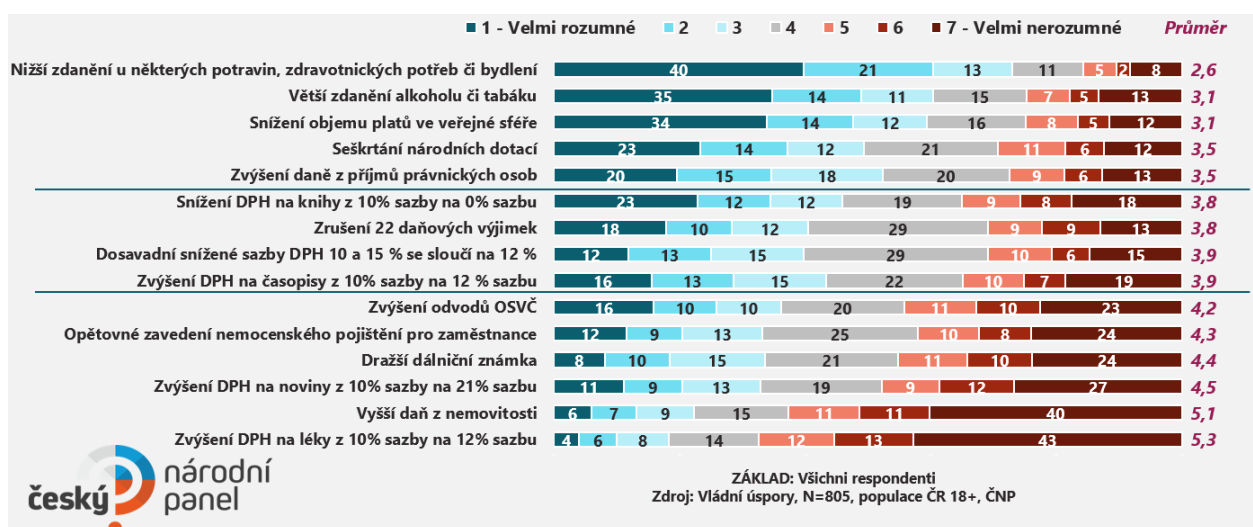
se nevyjádřil). Odlišné vnímání je patrná především u voličů vládních a opozičních či neparlamentních stran – to zobrazuje graf č. 1.

„Většina populace se shodla v tom ohledu, že je potřeba s veřejnými finančními prostředky šetřit, to se domnívají celé tři čtvrtiny obyvatelstva. Vývoj naléhavosti problému zadlužení ČR sledujeme již delší dobu a po vyčerpání z epidemické, ukrajinské a energetické krizi se problém posunul až do horního patra naléhavosti v očích občanů. V tomto pohledu lze tedy říci, že lidé jsou se stavem veřejných financí solidární. Více pak muži, lidé s vyšším vzděláním a příjmy a také voliči vládních stran,“ hodnotí výsledky autor průzkumu Jan Burianec ze STEM/MARK.

Nejvíce pochybností budí zvýšení DPH na léky a vyšší daň z nemovitosti

Z pohledu, které konkrétní návrhy jsou v očích lidí nejvíce a nejméně rozumné, můžeme rozlišit tři skupiny návrhů: přijatelné, kontroverzní (přibližně polovina je považuje za rozumné, polovina nikoliv) a nepřijatelné. Opět platí, že více nakloněni byli jednotlivým návrhům více lidé s vyšším vzděláním a voliči vládních stran, ale daleko větším měřítkem zde bylo i sociálně-ekonomické postavení, protože jednotlivé návrhy dopadají na lidi z různých skupin odlišně podle toho jak tyto úspory či zvyšování příjmů státu dopadají na jejich peněženky. Hodnocení jednotlivých návrhů zobrazuje graf níže.

Graf 2: Hodnocení konkrétních vládních návrhů konsolidačního balíčku (hodnoty v %)

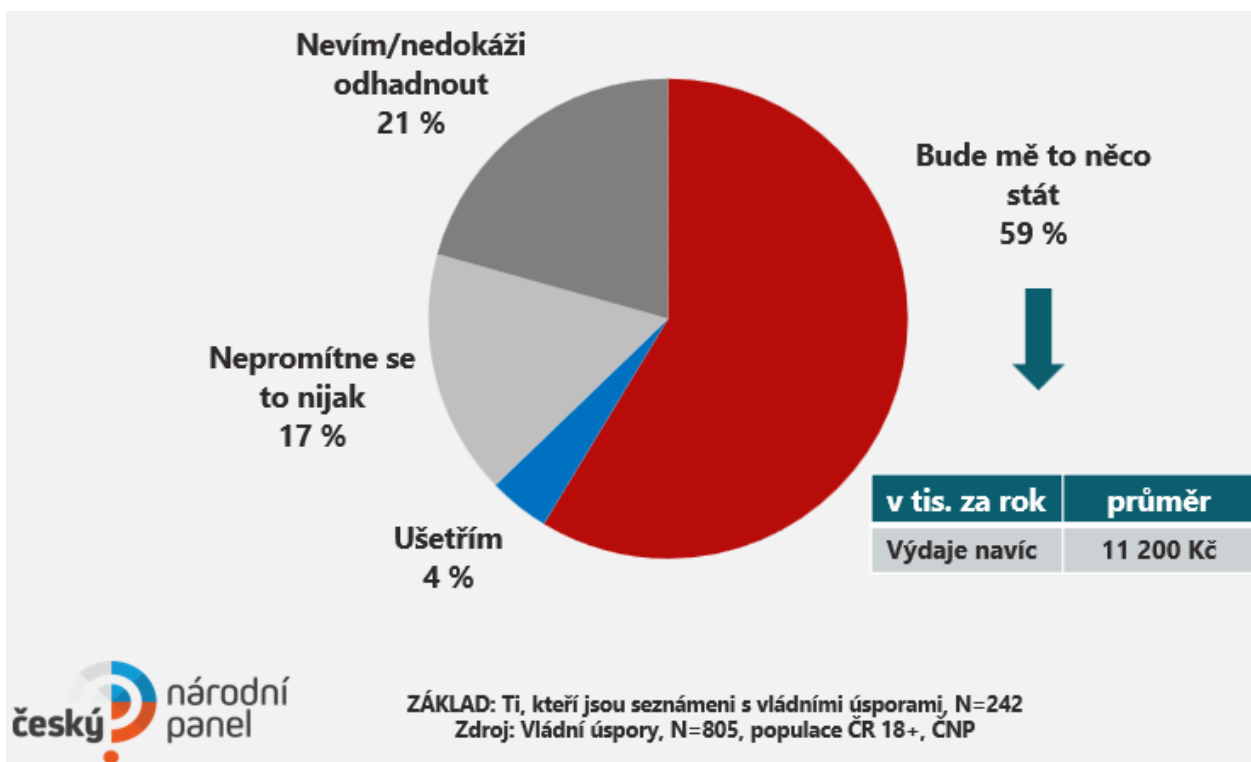


„Jako nerozumné hodnotí respondenti primárně oblasti, které jsou nelogické: proč je jiná DPH u novin a jiná u časopisů, proč ještě jiná (nulová) u knih? Již se objevily věty typu: „Copak knihy mají nulovou přidanou hodnotu?“ Stejně je to u absence spotřební daně na jen jeden typ alkoholu,“ glosuje ředitel STEM/MARK Jan Tuček.

Lidé se shodují, že na jejich peněženky to zasáhne spíše negativně

Při hodnocení subjektivních dopadů vládních návrhů úspor se nadpoloviční většina domnívá, že je to bude v jejich rozpočtu stát něco na víc. Častěji si to myslí Pražané, ženy na mateřské dovolené a podnikatelé či OSVČ. V otázce odhadovaných ročních nákladů navíc vychází průměrná částka na 11. 200,- Kč. Sumu je ovšem nutné brát s rezervou, protože řada lidí si to ještě nedokázala přesně propočítat.

Graf 3: Subjektivní hodnocení dopadu vládních návrhů úspor na respondenty (hodnoty v %)

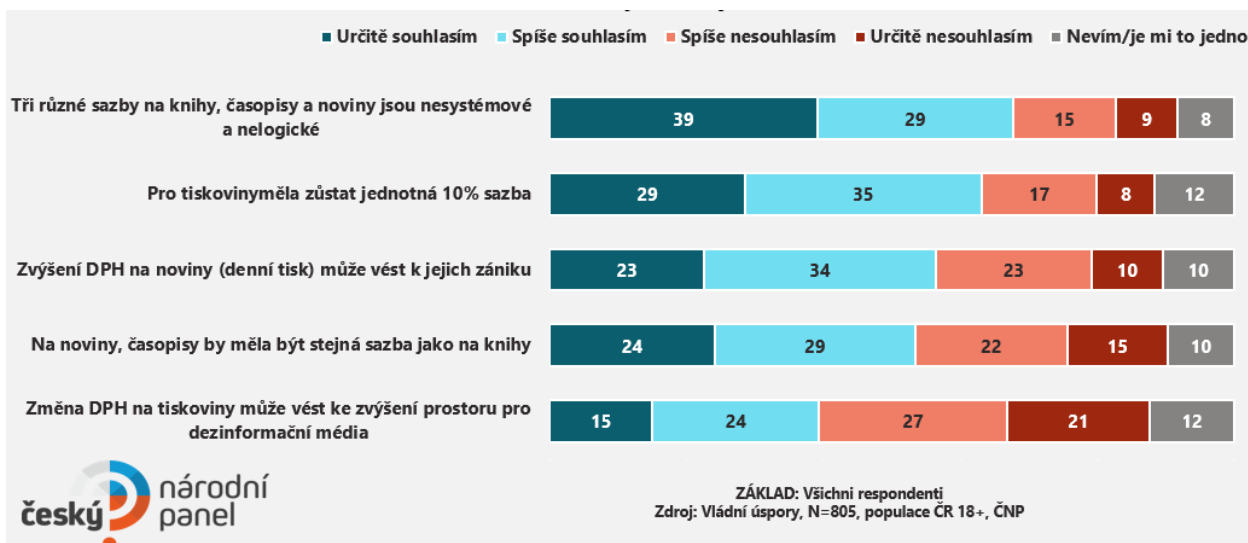


Tři různé sazby DPH na tiskoviny (noviny, časopisy a knihy) jsou nelogické

Průzkum STEM/MARK se v detailu zajímal o návrhy, které doposud vzbudily největší vášně či kontroverze ve veřejném prostoru. První z nich jsou různá sazby DPH na tiskoviny. Lidé jsou v celkovém pohledu tisku nakloněni a odráží se to i v jednotlivých názorech. Advokáti tisku jsou v tomto ohledu častěji starší lidé a vysokoškolsky vzdělaní. Ale za velmi nerozumný krok u zvýšení DPH sazby na denní tisk považuje i čtvrtina nečtenářů. Podporu časopisům pak vyjadřuje i každý pátý nečtenář, zde ale DPH sazba není zvednuta tak vysoce.

K zamyšlení je i vliv těchto kroků na rozmach dezinformační scény. Země na západ a sever od nás si většinou uvědomují, že kvalitní žurnalistika přispívá k větší informovanosti občanů i k jejich větší odolnosti vůči dezinformacím, k větší transparentnosti správy věcí veřejných a ke kontrole jejího možného zneužívání. V tomto smyslu je dobré odlišovat i čtenářskou a informační gramotnost, ta druhá může být dle 39 % lidí v potenciálním ohrožení.

Graf 4: Míra souhlasu s výroky okolo změn DPH na tiskoviny (hodnoty v %)



Až třetina pivařů může po zdražení piva skrze vyšší sazbu DPH omezit svou konzumaci

Druhá kontroverze, která je řešena se týká zvýšení DPH na pivo, ale zachování nulové spotřební daně na víno (víno, jako jediný alkoholický nápoj není v tuzemsku zatížené spotřební daní). Z těch, kteří pivo pijí, vadí tento návrh valné většině. Někteří se dokonce vyjádřili tak, že konzumaci čepovaného piva budou muset omezit, pokud tento návrh vejde v platnost a dojde k zdražení. Pivo má ale své podporovatele i mezi nepijáky tohoto nápoje, se zvýšením DPH sazby na pivo nesouhlasí přibližně pětina z nich. To, že má být víno i nadále bez spotřební daně podporuje více než čtvrtina populace – nepřekvapivě hlavně z Moravy. Polovina s tím nesouhlasí a myslí si, že vůči ostatním alkoholickým nápojům to není fér.

Vládní komunikace by se měla dle mínění lidí zlepšit

To, že vláda komunikuje své kroky a rozhodnutí dobře si myslí jen 3 % lidí a číslo se příliš nezvedá ani u voličů jednotlivých vládních stran (ODS – 12 %, TOP 09 – 7 %, KDU-ČSL – 6 %, STAN – 2 %, Piráti – 8 %). Třetina lidí ale uznává, že vláda se komunikovat snaží, ale je zde prostor pro zlepšení – častěji vlašnější voliči vládních stran. Zbývající téměř dvě třetiny se následně domnívají, že vládě se nedaří komunikovat vůbec. Tento názor zastávají logicky především voliči opozičních a neparlamentních stran.

„Mnoho lidí dokáže uznat, že vláda nemá lehkou situaci a musí se vyrovnávat s řadou problémů ať už současnosti či minulosti. Zároveň ale často požadují, že některé kroky by byly snesitelnější, kdyby komunikace byla zřetelná a v pravidelných intervalech,“ uzavírá Burianec.

Průzkumu agentury STEM/MARK uskutečněné prostřednictvím online dotazování na Českém národním panelu (<https://www.narodnipanel.cz/>) se zúčastnilo 805 osob ve věku 18 a více let. Výzkum je reprezentativní dle pohlaví, věku, vzdělání, velikosti místa bydliště a regionu na základě kvótního výběru dle struktury obyvatel ČR. Pokud některý z grafů nedává v součtu 100 %, je to zapříčiněno automatickým zaokrouhlováním. Dotazování probíhalo od 15. do 17. května 2023.

Tiskovou zprávu naleznete též na webu STEM/MARK, kde budou k dispozici i grafy v originálním/tiskovém formátu.

Odkaz: <https://stemmark.cz/vladni-balicek-je-prijiman-neprijiman-a-je-nelogicky/>